

Tillämpningen av e-handelsdirektivet

Näringsdepartementet

2004-01-23

Dokumentbeteckning

KOM(2003) 702

Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och europeiska ekonomiska och sociala kommittén - Första rapporten om tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel")

Sammanfattning

Denna rapport från kommissionen är den första utvärderingen av hur direktiv 2000/31/EG om elektronisk handel¹ (kallat e-handelsdirektivet) har införlivats och tillämpats samt vilken inverkan det haft. Rapporten bygger på kommissionens erfarenheter och på återkoppling från medlemsstaterna, branschen, yrkes- och konsumentorganisationer samt andra aktörer. De relativt begränsade praktiska erfarenheterna av direktivet visar att det har haft positiva effekter på e-handeln i Europa. Hittills har de klagomål som kommissionen fått från företag som bedriver verksamhet online över gränserna bara gällt frågor som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde eller inre marknads klausulen, t.ex. onlinespel. Det tyder på att direktivet i övrigt har skapat en adekvat rättslig ram för informationssamhällets tjänster på den inre marknaden.

Analyserna har hittills inte visat på några behov av att anpassa direktivet och med tanke på de begränsade praktiska erfarenheterna skulle det ändå vara för tidigt med en omarbetning av direktivet. De problem som uppstått vid införlivandet i de nationella lagstiftningen har främst gällt bestämmelserna

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel"), EGT L 178, 17.7.2000, s. 1.

om mellanhänders ansvar. Kommissionen uppmanar även medlemsstaterna att öka medvetenheten om tjänsteleverantörers informationskrav, så att företagens webbplatser överensstämmer med kraven.

Sverige välkomnar rapporten vilken ger en överblick över införlivandet av e-handelsdirektivet i nationell lagstiftning samt erfarenheter kring detta. Sverige ser fram emot ytterligare rapportering samt är positivt inställd till kommissionens handlingsplan för fortsatt uppföljning av direktivet.

1 Förslaget

1.1 Innehåll

Kommissionen inleder rapporten med att konstatera att e-handeln ökar stadigt inom EU, vilket delvis förklaras av den ökade tillgängligheten till Internet, både bland hushåll och företag. Rapporten går sedan igenom hur varje del av direktivet har införlivats och vilka erfarenheter som gjorts.

1.1.1 INFÖRLIVANDET AV DIREKTIVET

E-handelsdirektivet skulle ha införlivats i medlemsstaternas nationella lagstiftning senast den 17 januari 2002, 18 månader efter det att direktivet trädde i kraft den 17 juli 2000. Vissa förseningar har förekommit, främst pga. att direktivets övergripande karaktär innebär kopplingar till många olika rättsliga frågor. Hittills har tolv medlemsstater (Belgien, Danmark, Tyskland, Grekland, Spanien, Irland, Italien, Luxemburg, Österrike, Finland, Sverige, Storbritannien) infört lagstiftningen. I de återstående tre medlemsstaterna (Frankrike, Nederländerna och Portugal) är arbetet med införlivandet långt framskridet.

Generellt sett har medlemsstaterna noga följt direktivet både till form och innehåll vid utformningen av de nationella bestämmelserna. Alla medlemsstater utom Nederländerna har införlivat direktivet genom en övergripande rättsakt om e-handel, för att skapa ett så klart och användarvänligt nationellt regelverk som möjligt.

Enligt kommissionens preliminära bedömning har direktivet överlag införlivats tillfredsställande, men det krävs en fortsatt analys under 2004. Ett par av de antagna lagarna innehåller vissa problem som främst rör bestämmelserna om mellanhänders ansvar.

1.1.2.1 Den inre marknaden

Inre marknads klausulen innebär att medlemsstaterna inte får begränsa den fria rörligheten för informationssamhällets tjänster som har ursprung i en annan medlemsstat. Dessa regler har inte orsakat några större problem vid införlivandet i nationell lagstiftning. Tillämpningen av inre marknads klausulen på finansiella tjänster har av vissa länder ansetts oklar, varför kommissionen genom ett meddelande förtydligat detta². Hittills har dock inte någon anmälan kommit in från medlemsstaterna rörande tillhandahållandet av finansiella tjänster.

1.1.2.2 Etablering och informationskrav

Medlemsstaterna får inte ställa krav på att en leverantör av informationssamhällets tjänster måste ha förhandstillstånd för att få etablera och bedriva sin verksamhet. De medlemsstater som har övervägt att införa sådana system har avstått från detta och i vissa fall har gällande tillståndskrav avskaffats. En leverantör av informationssamhällets tjänster kan därmed på ett enkelt sätt och utan byråkratiska hinder etablera sig i en medlemsstat.

E-handelsdirektivets informationskrav på en tjänsteleverantör, dvs. krav på uppgift om namn, geografisk adress, hur en snabb kontakt kan ske samt relevanta uppgifter om registrering i handelsregister o. dyl., har införlivats i stort sett ordagrant i de flesta medlemsstater och EES-länderna. Internetoperatörerna i EU verkar inte vara helt medvetna om dessa informationskrav, men tjänsteleverantörerna har dock reagerat snabbt när de uppmärksammats på att kraven inte uppfyllts. Medlemsstaterna behöver öka medvetenheten om dessa krav, så att företagens webbplatser bättre överensstämmer med kraven.

1.1.2.3 Kommersiella meddelanden

I stort sett alla medlemsstater har införlivat reglerna om kommersiella meddelanden nästan ordagrant. Reglerna innehåller krav på öppenhet i samband med kommersiella meddelanden online, bl.a. rabatterbjudanden, andra säljfrämjandeerbjudanden, tävlingar och spel. Icke begärda

² Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet och Europeiska centralbanken – Tillämpningen på finansiella tjänster av artiklarna 3.4-3.6 i direktivet om elektronisk handel, KOM(2003) 259 slutlig, 14.5.2003.

kommersiella meddelanden skall klart kunna identifieras som sådana. Dessa krav stärker skyddet för konsumenterna och främjar deras förtroende för e-handeln.

Icke begärda kommersiella meddelanden har blivit ett växande problem för både konsumenter och företag. Frågan har därför reglerats på gemenskapsnivå genom direktiv 2002/58/EG om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation.³ Där tillåts icke begärda kommersiella meddelanden skickas per e-post endast om mottagaren (en fysisk person) har gett sitt samtycke på förhand eller inom ett befintligt kundförhållande.

1.1.2.4 Reglerad yrkesverksamhet

Medlemsstaterna är enligt direktivet skyldiga att se till att utövare av reglerad yrkesverksamhet får använda sig av kommersiella meddelanden online, förutsatt att de följer yrkesetiska regler kring yrkesverksamhetens oberoende, värdighet och heder. Många medlemsstaters genomförandebestämmelser innehåller uttryckligen principen om att onlinereklam är tillåten för reglerad yrkesverksamhet enligt dessa villkor.

Förbund som företräder reglerade yrken på europeisk nivå har reagerat positivt på uppmaningen i direktivet om att utarbeta uppförandekoder för användningen av kommersiella meddelanden, t.ex. revisorer, advokater, läkare, farmaceuter och fastighetsmäklare.

1.1.2.5 Avtal ingångna på elektronisk väg

E-handelsdirektivet innehåller bestämmelser om att tillåta att avtal ingås på elektronisk väg. Flertalet medlemsstater har infört en övergripande bestämmelse om att avtal som ingås på elektronisk väg har samma giltighet i rättsligt hänseende som avtal som ingåtts på traditionellt sätt.

Bestämmelserna i e-handelsdirektivet kompletteras av direktiv 1999/93 om elektroniska signaturer⁴ som skall säkerställa att elektroniska signaturer är

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation, EGT L 201, 31.7.2002, s. 37. Artikel 7.2 i direktivet om elektronisk handel, som endast gäller fysiska personer, skall nu tolkas mot bakgrund av direktiv 2002/58.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/93/EG av den 13 december 1999 om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer, EGT L 13, 19.1.2000, s. 12.

rättsligt giltiga. Därmed kan funktionsmässigt likvärdiga avtal slutas oavsett om traditionell pappersdokumentation eller elektronisk kommunikation används.

Kommissionen har hittills inte fått kännedom om någon rättspraxis som tyder på att bestämmelserna i den allmänna avtalsrätten har lett till problem med att avgöra när ett elektroniskt avtal har slutits.

1.1.2.6 Mellanhänders ansvar

E-handelsdirektivet fastställer exakt definierade ansvarsbegränsningar för mellanhänder på Internet som tillhandahåller tjänster i form av vidarebefordran, cachning och värdtjänster. Direktivet påverkar inte ansvaret för den person som är källan till innehållet och det påverkar inte heller mellanhänders ansvar i fall som inte omfattas av de begränsningar som fastställs i direktivet.

Medlemsstaterna verkar överlag ha införlivat dessa bestämmelser korrekt och många medlemsstater har valt att införliva dem i stort sett ordagrant. Kommissionen har hittills preliminärt identifierat ett par fall där medlemsstaterna inte tycks ha genomfört ansvarsbegränsningarna korrekt, men granskningen av dessa fall fortsätter. De praktiska erfarenheterna av tillämpningen av artiklarna är fortfarande mycket begränsade, men återkopplingen från medlemsstaterna och berörda aktörer har hittills generellt sett varit positiv.

1.1.2.7 Förfaranden för anmälan och avlägsnande av innehåll

I e-handelsdirektivet anges på vilka villkor en leverantör av värdtjänster är undantagen från ansvar. Villkor utgör grunden för utvecklingen av förfaranden för anmälan och borttagande av olaglig och skadlig information. Dessa förfaranden regleras inte i själva direktivet, utan det uppmanas i stället till självreglering på området, en uppmaning som nästan samtliga medlemsstater följt. Tjänstelevererande mellanhänder har bidragit till utarbetandet av nationella uppförandekoder och kommissionen ser i nuläget inget behov av att lägga fram lagförslag på området.

1.1.2.8 Uppförandekoder och tvistlösning utanför domstol

I e-handelsdirektivet uppmanas bransch-, yrkes- och konsumentorganisationer att utarbeta uppförandekoder för att skapa tillförlitliga och flexibla ramar för e-handeln. Sådana uppförandekoder är ofta förbundna med s.k. förtroendemärkning. En rad sammanslutningar har

tagit fram branschspecifika uppförandekoder och förtroendemärkningar på europeisk och nationell nivå. Då arbetet inom området avstannat något, uppmanar kommissionen både näringslivs- och konsumentorganisationer och medlemsstaterna att fortsätta att aktivt främja initiativ på detta område.

E-handeln innebär ökade möjligheter och har stor geografisk räckvidd, vilket även medför en risk för tvister över gränserna mellan handelspartner. Medlemsstaterna är därför enligt direktivet skyldiga både att se till att utvecklingen av mekanismer för tvistlösning utanför domstol med hjälp av elektroniska medel är tillåten och att uppmuntra utvecklingen av sådana mekanismer. Under de senaste åren har det etablerats en mängd sådana mekanismer, ofta tillsammans med uppförandekoder. Kommissionen har understött och fortsätter att understödja utvecklingen av sådana mekanismer.

1.1.2.9 Nationella kontaktpunkter

Nationella kontaktpunkter för e-handel har inrättats vilka syftar till att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna. Konsumenter och företag kan vända sig till kontaktpunkterna för att få allmän information om aspekter av e-handeln som är relevanta för tillämpningen av direktivet samt få uppgift om vilka myndigheter och andra organisationer som kan erbjuda ytterligare upplysningar och praktisk hjälp. En förteckning över dessa kontaktpunkter samt kontaktuppgifter finns på webbplatsen för e-handel som administreras av Generaldirektoratet för inre marknaden.⁵

1.1.3 HANDLINGSPLAN FÖR UPPFÖLJNINGEN AV DIREKTIVET

1.1.3.1 Säkra en korrekt tillämpning av direktivet

Kommissionen kommer att fortsätta övervaka tillämpningen av direktivet i medlemsstaterna och bl.a. följa upp och granska relevant rättspraxis, förvaltningsbeslut och klagomål från medborgare och företag. De bilaterala kontakterna kommer att upprätthållas med medlemsstaterna samt anslutnings- och kandidatländerna i syfte att lösa problem och säkerställa ett löpande informationsutbyte.

1.1.3.2 Främja administrativt samarbete mellan medlemsstaterna

⁵ http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/ecommerce/index.htm.

Kommissionen kommer att se till att samarbetet med kontaktpunkterna fungerar i praktiken och att information utbyts löpande mellan både kommissionen och medlemsstaterna samt mellan medlemsstaterna inbördes.

1.1.3.3 Spridning av information till företag och medborgare

Kommissionen kommer att främja täta kontakter och ett löpande informationsflöde mellan de nationella kontaktpunkterna och företag och medborgare. Särskild vikt kommer att läggas vid att informationskraven enligt direktivet tillämpas korrekt och att information sprids om gällande uppförandekoder samt kontrollen av att dessa efterlevs.

1.1.3.4 Främja internationellt samarbete och lagstiftningsdialog

Eftersom e-handeln till sin karaktär är gränsöverskridande och därför kräver internationella lösningar, kommer kommissionen att utöka dialogen kring lagstiftning med viktiga handelspartner och i ökad omfattning delta i internationella forum. Särskild vikt kommer att läggas vid att det etableras enhetliga regler på internationell nivå på områden som mellanhänders ansvar, förfaranden för anmälan och avlägsnande av olagligt innehåll, elektroniska avtal och informationskrav samt att mekanismer för tvistlösning utanför domstol främjas.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Sverige införlivade e-handelsdirektivet i svensk lagstiftning den 1 juni 2002 genom en ny lag (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster, lag (2002:563) om ändring i lag om handel med finansiella instrument, lag (2002:564) om ändring i konsumentkreditlagen samt lag (2002:565) om ändring i marknadsförinslagen.

Kommissionens rapport innehåller inga förslag och medför heller inga regelmässiga effekter.

1.3 Budgetära konsekvenser

Innehållet i rapporten medför inga budgetära konsekvenser.

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige välkomnar rapporten vilken ger en överblick över införlivandet av e-handelsdirektivet i nationell lagstiftning samt erfarenheter kring detta. Det är dock för tidigt att dra några större slutsatser kring direktivets konsekvenser för e-handeln i Europa. Sverige ser fram emot ytterligare rapportering samt är positivt inställd till kommissionens handlingsplan för fortsatt uppföljning av direktivet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

-

2.3 Institutionernas ståndpunkter

-

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

-

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Resultaten av handlingsplanen i rapporten kommer att ligga till grund för en andra rapport om tillämpningen av direktivet som skall läggas fram 2005 och där eventuella behov av att anpassa direktivet kommer att tas upp.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Enligt e-handelsdirektivet skall kommissionen före den 17 juli 2003 och därefter vartannat år, till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén överlämna en rapport om tillämpningen av detta direktiv, i förekommande fall åtföljd av förslag som syftar till att anpassa det till den rättsliga, tekniska och ekonomiska utvecklingen inom området för informationssamhällets tjänster.

Cachning: automatisk, mellanliggande och tillfällig lagring av information.